

Изази два пута
— у мјесecu —

Дијена за Аустро-Угарску: на годину К 2.40 на по године. К 1.20 на четрт год. К — 60
За друге земље: на годину 4 круне. Поједини бројеви 10 пот.

СРПСКО КОЛО

НАРОДНИ ЛИСТ

Огласи рачунају се по цјеновнику. Ако се више од три пута увршћују, рачунају се јефтиније.

Уредништво се налази у Николићевој улици бр. 8. Писма се шаљу на уредништво „Српског Коло народног листа“. Рукописи се не враћају.

Издаје: Друштво „Српско Коло“ (д.-д.)

Уређује: Уредништво „Н. Србобрана“

АРХИМАНДРИТ ИЛАРИЈОН РУВАРАЦ.

У прошли понедељак, 8. (21.) августа о. г. умро је у манастиру Гргетегу крај Сремских Карловаца велик човек, родољубан Србин, уман научењак Иларијон Руварац. Он је свршио велике школе, још као ђак почео је испитивати прошлост свога српског народа, и превртао је старе књиге и рукописе. После је метнуо на себе калуђерску ризу, листао даље цароставне књиге и писао о српској прошлости. Кад је он отпочео износити, како је некад било код нас Срба, док смо царевали, гракнуло је на њега мало и велико. А зашто? Зато што је као оно Краљевић Марко послушао кроз читав живот онај савет мајке Јевросиме:

„Сине, Марко, једини у мајке
„Немој, сине, говорити криво
„Ни по бабу, ни по стричевима,
„Већ по правди Бога истинога.

Тако је и Руварцу добра мајка његова

Јулијана говорила: „Не лажи и не полагај синко!“ И он је остао веран науку своје мајке, писао је и борио се за истину. И због тога је и нападан, јер се истина нерадо чује. Напа-

дали су га, да руши некакве народне светиње, па су га чак прогласивали и издајником народним. То вам је, браћо моја, судбина многих великих људи, да због истине страдају. Та ви

знате добро, да су људи због истине Христа на крет разапели, па тако вам је било увек на овој свету и биће и даље. Али то не сме сметати људе, који воле истину, да се престану борити за њу, док не победи.

Ето, тако вам се и учени Руварац борио цео живот свој за истину и правду. Писао је много о нашој српској прошлости и много је порушио старих ствари, а нових изнео. Нећемо спомињати многих дела и расправа његових, али ћемо вам казати по неку истину, коју је он изнио.

Код нас до Руварца причало се и припо-

ведало, у народним нашим песмама певало, да је краљ Вукашин убио цара Уроша, сина Душанова. Руварац је устао и непобитним доказима из прошлости доказао, да је Урош умро после

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А
Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

смрти Вукашинове, и да га онда није могао Вукашин убити. Тако је Руварац одбранио невина човека и данас се више не говори у књигама, да је Уроша убио Вукашин, отац Краљевића Марка.

Код нас се исто тако учило, причало, певало и приповедало, да је Вук Бранковић издао на Косову кнеза Лазара, зета свога. Руварац је опет снажним доказима уверио сав мисаони свет, да Вук Бранковић није издајца, доказао, да га нико у прво доба после Косовске битке није за таког држао, јер није издао „цара на Косову“, него да је та тешка клевета измишљена доцније и невин човек оптужен пред потомством најтежом клеветом, јер је најтежи грех издати род свој, народ свој.

До Руварца опајали су нас многим лажним сликама из прошлости, па су нам и то говорили, да је сеоба Срба под патријархом Чарнојевићем у Бачку, Банат и Срем, била величанствени покрет, ту војска, ту сила, ту благо и богатство, ту ово, ту оно. Руварац је устао и казао, да смо ми бежали и спасавали се испред Турака, а аустријским ћесарима добро дошло, да употребе народну снагу против Турака за обрану своје државе. Обећавали су им свега и свашта, јер су знали да се Срби храбро боре, и та се обећања царска зову привилегије или повластице.

До сад се код нас, па још и данас говорило и приповедало, да Црна Гора није била никад под Турском влашћу. Руварац је доказао, да су то приче и приповетке, да је Црна Гора била турски санџак дуго времена и да су Турци држали у рукама главне трговачке путеве и друмове у својим рукама. Изнео је, како су Млечани плаћали Црној Гори, да им помаже у борби против османлијске силе.

Ето видите, тако је Руварац бранио истину, рушио лаж. Зато је много страдао, јер су га нападали са свију страна, али је он победио.

Руварац Јован (у калуђерству назван Иларијон) рођен је 31. септ. 1832., а умро је 8. (21.) авг. 1905., дакле у 73 години живота. Сахрањен је у манастиру Гргетегу и погреб је био величанствен. Патријарх Бранковић са два владике, силни свештеници мирски и калуђери, многи професори и учени људи, силан свет дошао је да се опрости с Руварцем. Било је много говора, а најлепше је о њему говорио ученик

његов д-р Станоје Станојевић професор у Великој Школи (Српском Свеучилишту) београдској.

Какав је био Руварац, доста је да вам кажем ово: Г. 1886. изабран је и потврђен за владикау вршачког, али се он тога избора није хтео примити. Он је волео да остане у свом манастиру и да ради на науци, а није хтео да понесе владичанске митре, јер је он знао, какав треба да буде српски владика, а видио је, какво је данашње време, у коме живи и какви су људи.

Нека је слава и вечна памет Јовану (Иларијону) Руварцу. Дај Боже, да и у науци и на другим местима будемо имали таквих људи, који ће се неустрашиво борити за истину, као што је он то радио.

Пазите Срби изборници, чујте и сви други.

Како изгледа према свему, приближују се избори за сабор, који би могли бити још ове јесени. Власти су се узлетјеле, спрема се на све стране, чине се обећања као и увијек. Дужност је да се спремамо и ми. Сваки је изборнички глас једна снага. Како буде народ радио, онако ће му и бити. Како је данас, то он најбоље види, зна и осјећа. Спремајмо се и сами, да нас догађаји не претеку.

Српска повјест.

17.

Велика сеоба Срба у Сријем и у Угарску 1689. године.

Већ смо рекли, како је турско царство од смрти цара Душана све већма напредовало. Паде пред њим Србија, Грчка, Бугарска, Босна, па и Угарска иза погибије мађарске на мочачком пољу 1526. године. Иза те битке мочачке скоро сва Угарска пала је у турске руке.

Но, није то било доста Турцима. Они су били наумили да прегазе и њемачко царство. Зато су почели ударати на Беч. Већ 1529. године ударили су на Беч, али нијесу успјели. Полазили су на њега још неколико пута, али увијек их је нешто на путу задржало. Тако 1532. год. у граду Кисеку јуначки Србин Никола Јуришић а 1566. у Сигету јуначки Хрват Никола Шубић Зрињски. Послије тога, све до 1683. год., нијесу Турци полазили на Беч.

Те године крену Турци са војском од 250.000 момака на Беч. Водио је ту војску велики везир Кара Мустафа. Турци су сабрали

www.srbija.rs
У Н И В Е Р З И Т Е Т С К А Б И Б Л И О Т Е К А

своју снагу, да једаред већ сврше с Бечом, на да узмогну продирати даље.

Њемачко царство било је у то доба велико простором, али слабо и растровано. Њемачки и аустријски цар био је тада Леополд I.

Како није имао доста снаге да брани Беч, он из њега измакне, да затражи помоћи од осталих владара у Европи.

Беч је бранио дуго и јуначки гроф Старенберг. У то је и Леополд скупио по Њемачкој војске, а што је најглавније намолио је пољског краља Јана Собјеског, јунака над јунацима, да и он са својим јуначким Пољацима притекне Бечу у помоћ. Тако и буде. Сједињена војска њемачка и пољска, највише заслугом Собјескога и Пољака, потуче до ноге силну војску Кара Мустафину, која је била трипут бројем јача.

Турци у дивљем бјегству умакну, оставивши сав табор.

Ето, ту је срећа оставила Турке. Иза тога су сложна пољска и Леополдова војска свагдје потукле Турке и истјерале их из Угарске. Тако је Леополдова војска дошла до граница садашње Србије. Пољаци су отишли својој кући, кад су извршили, што је главно.

Кад су Пољаци отишли кући, била је војска цара Леополда преслаба, да се сама бори с Турцима.

Цар Леополд и његови доглавници знали су, како су Срби добри војници. Зато су сада наумили, да српски народ побуне против Турака и да га придобију на своју страну. Зато цар Леополд изда проглас, у ком позива у првом реду Србе, па онда и остале народе у Турској, да се дижу на Турке.

Слабо би тај проглас користио, и ако су Срби увијек били готови, да се дигну на Турке, да два знаменита човјека Србина не помогаше у том цару Леополду.

То су били: Ђорђе Бранковић, за ког се вјеровало, да потиче од српских деспота Бранковића и патријарх српски Арсеније Чарнојевић, који је столовао у Пећи, у Старој Србији.

Срби се дигну и помогну много царевој војсци. Било је српске помоћне војске преко 30.000. Цар начини Бранковића грофом и назове га деспотом српским. Војска царева освоји од Турака скоро сву садању Србију.

У то Турци опет притијесне царевој војску, те се она мораде склањати из Србије. Патријарх, бојећи се да му народ не настрада, што је помагао аустријској војсци, одазове се царевој позиву и пресели се са много српског народа (кажу 36.000 породица) у Славонију и Угарску 1689. године. Тако Срби населе Сријем, нешто Славоније, Бачку, Банат, Барању, крајеве око Будимпеште.

Ево из ово неколико ријечи, које је цар Леополд у свој проглас ставио, видјећете, колико је од прилике обећано Србима, да се само премаме и населе границе државне, које ће крвљу својом залијевати, бранећи их од Турака.

Тамо се вели:

„Ми Леополд први и т. д., обећавамо Србима, да они осим слободне вјероисповијести могу слободно и војводу бирати, а биће слободни и од сваког терета и пореза...“ и тако даље, тај је проглас велики и много се обећава у њему, што није никад испуњено.

Још се Срби нијесу ни преселили сасвим, а цар Леополд баци у тамницу честитог Ђорђа Бранковића, у којој је провео 22 године и умро. Бадава су Срби молили, да га пусте, бадава је то молио и ондашњи руски цар Петар. Затворили су га, јер су се бојали, да би он могао Србе у Угарској, Србији, Босни побунити, па начинити од тога српску државу. Бојали су се, јер је српски народ јако волио тога Ђорђа Бранковића.

Ето тако се Србима на првом кораку захвалило на њиховој помоћи. То им је била захвалност за проливену крв и за остављање рођених огњишта.

Како је Србима било даље у Угарској и како су населили Хрватску и већину Славоније, причаћемо у другом броју.

Српкиња и мода.

На народну певала: Ангелина Пауковићева.

У коло се ухватиле сеје
Посестрима из родних крајева:
Црногорка, јуначкога рода,
Србијанка, поносита лепа,
Далматинка, вита и висока,
Хрваћанка, лака милоока
И Славонка, соја племенита.
Све у своје народном оделу,
Веселе се, весела им мајка!
Очекују из Срема сестрице,
Из Баната и из Бачке равне.
Кад дођоше, сеје угледаше
Зачућене, њима не приђоше,
Јер шлепови за њима се вуку,
Штит од сунца и лепеза свуда,
Рукавице на руке натакле
И дукате о врат обесиле,
Блузе скупе од кадиве, свиле
Са чипкама и са другим чудом.
Вели њима млада Црногорка:
„Беж'те од нас незване туђинке!
„Ми вас к нама у коло не звасмо,
„Ви не знате и не осећате
„Наше игре и наше весеље,
„Само права, народна девојка

„То је наша мила посестрима.“

Каћиперке ником поникоше
И беседи Сремица девојка:

„Не говори тако Црногорко!

„Ми смо праве ратарске девојке

„Наши оци прави су сељаци,

„А и мајке Српкиње су праве.“

Вели њојзи Црногорка млада:

„Да си права ратарска девојка

„Тканицу би ти носила своју.“

„И либаду од црнога сукна“

Још добаци Србијанка сеја.

Док су оне тако беседиле

У добри час и срећу народну

Долетеше голубице беле,

Спустише се у коло сејама.

То не биле голубице беле

Већ то биле дичне госпођице

Господског рода и племена,

А све у свом народном оделу

У тканини тананој и лепој.

Кад видеше посестрима миле,

Загрише своје сеје праве,

У коло их лепо прихватише,

Па ће рећи Далматинка млада:

„Сад вас познам миле моје сеје

„Пригрлисте народно одело

„Носите га, понесите с' њиме.

„Оне тамо туђе моме веле:

„Да су праве ратарске девојке.

„Нису богме, по богу сестрице,

„Нису оне ратарске девојке,

„Него неке туђе каћиперке;

„Моду носе ни бриге их није

„Моду носе, а свет им се смије;

„Оцеви им земљу распродају

„Да наките луде ћерке своје.“

Ал' беседи Николића Анђа

Господскога рода и племена:

„Нису оне сиротице криве,

„Наше сестре ратарске девојке,

„Што их мода толико занела.

„Оне виде све туђинске моде

„Ал' не виде народног одела.

„Покажимо миле Српкињице,

„Да смо праве ћери из народа

„Не стид'мо се тканину носити,

„Па ће наше и сестре ратарке,

„У час добар истим путем кренут,

„Пригрлити народно одело,

„Те постати праве потомкиње

„Дичне сеје Косовке Девојке!“

Закони у корист ратара у Србији.

„Вјештина козе пасе“ вели Србин. Свако зна, да неки човјек зна боље правити обућу, или кола, или одјећу или друго што, него други

човјек. Тако је то и у обрађивању земље. Швабо и Француз зна боље радити земљу од Србина, Србин из Баната од Србина из Хрватске и Славоније, а овај опет боље од Србина у Турској. Ко боље ради тај више добије са земље, која је исте доброте.

На то, видите, држава мора пазити, па и она учинити, колико може, да јој држављани ратари што боље раде земљу.

У Србији се пазило на то, па је тамо за то створено неколико закона.

Закон о пољопривредним станицама:

Сваки округ (има их тамо 15 у земљи) мора уредити пољопривредну станицу. То је имање, у ком мора бити 60 хектара земље (једно јутро и две трећине јутра) за сијање разног жита, 2 хектара за виноград, 2 хектара за воћњак, 1 живинарник, 1 пчелињак, 1 свиларницу и уз то потребне зграде, алате и стоку.

Свака општина у округу мора на ту станицу послати сваке године о свом трошку једно писмено момче, да ту 2 године учи радити земљу, како је раде напредни народи.

Закон о среским расадницима и о лозним расадницима:

Сваки срез (котар) мора уредити имање од 10 хектара. На том имању одгаја се свакојако воће, винова лоза а и земља се обрађује.

Свака општина мора послати у срески расадник 2 момчића писмена на одређено вријеме. Они се ту уче, како се воћка одгаја, сије, сади, калами, како се пакује за отпремање у свијет, како се неко воће суши, и тако даље, све што је потребно.

У земљи се по истом закону мора уредити 7 земаљских лозних расадника. У тим се расадницима одгаја лоза американска, каламљена и некаламљена. И у ту школу мора свака општина изабрати и послати онолико писмених момчића, колико је потребно, да се поуче виноградарству.

Закон о лову од 1898. године:

Познато је, да по нашем закону, ко има 400 јутара земље и више, може ловити слободно, да не плаћа порезе за лов. А ко има мање мора платити.

У Србији није тако. Свако, па ма имао бог зна колико земље мора платити порез за лов, као и онај, који нема ни јутра земље. Свако мора платити, па онда тек ловити. Нема ту разлике између богаташа и сирмака.

Дакле из ових набројених закона види се, како се и за несретне владе краља Александра ствараху закони корисни ратару. Тако и мора бити у земљи, гдје је велика већина ратара. Тако треба да се ради и код нас. Зато народ мора пазити кога ће слати у сабор за посланике.

Има у Србији и других закона, који су повољни за ратаре. Тако тамо народ има пуно већу власт у општини него овдје. Ми ћемо се постарати, да још тих закона прибавимо, из којих ћете видјети, да се народу може учинити нешто, кад он пази, кога бира у сабор.

Кад они ратари у Србији пазе на то, зашто не би и Срби ратари овдје. Нијесу ни они Срби некакви друкчији људи него ми.

Срби треба да бирају оне посланике, који ће се постарати да се и код нас учини једном нешто у корист ратара. „Српско Коло“ ће препоручити такве људе, које препоруче они извршни одбори српске самосталне странке у Хрватској и Славонији, што их је народ изабрао на скупштинама. Корист народна мора бити преча од свега другог. А.

Шта убија Србе ратаре.

Већ смо у овом листу говорили, како има много рђавих навика код наших ратара, па издају новац на различите непотребне ствари и тако сами себе упропашћују.

Недавно је писано из Двора (Банија) у „Новом Србобрану“ о моди и раскошу, који тамо владају. Но то није само у Двору и његовој околини, него и по осталим нашим мјестима. Ево што је писано о том из Двора: Код нас у Двору, а тако исто у околини завладала је и преотела маха мода и раскош. Кетен и конопља се више не сије, јер дјевојке носе и купују сав прибор у дућану. Нећу крити, нека чују читаоци и ове ствари:

У Јаворњу, има Л. Ђ. јединицу кћер, али има и синова. Тај је човјек врло сиромашан, да не може сиромашнији бити, ал он је својој кћери објесио о врат у дукатима 1000 К, већ од прије двије године. Све што је могао закинути од својих уста, сав свој приход у толико година, стрпао је њој под врат. А и што је још горе, чујем гдје каже, да је не да за ратара никакова, већ за какова било писара. Не зна, јадан, како је жалостан писарски крух, и да нема слаћег круха од ратарева.

Његова остала дјеца, а и он, иду голи и боси, и пратиће их то још до гроба, јер што

је на њу метнуо, могао је ипак створити и себи и дјецу мушкој удобнији живот.

Колико ли штете у тима дукатима, само што леже бадава? Колико ли несреће за њу, кад се већ учи, да она није за ратара, јер бајаги носи велики гердан? Отићи ће новац као мутна вода; још нека се уда за човјека, који ће умјети оне стотине спискати у пијанству и картању.

Чему толики дукати? Ако отац кани дати својој кћери нешто, то нека даде у благу, гдје ће нарасти корист из тога, па нека рече: Ово је моје кћери, кад се уда, нека гони краву, волове итд., што је вредније, него мртав новац, па ће се удати за скромна ратара, са којим ће у раду и љубави до смрти живити.

Тако је уопће у овој околици. Још се само добро држи народ у брдским предјелима, као н. пр.: Горичка, Брђани, Котарани, Љубила, Љесковац, Жировац итд.

А што се тиче дуга у равницама, то је већ преотело маха, јер поједе мода и раскош. Све је задужено и упропашћено, и кад дођеш овамо на зборове, видјећеш, да се дјевојке у већини овдје сјају од дуката а овамо су све куће задужене.

Овдје народ ужасно пије ракију, а особито шпиритус (т. зв. ђикана). Сваким свецем пуне биртије ратара, који по цијели дан пију, мјесто да се Богу помоле, па на рад. Кад се жени и удаје, ту се пијанчи по цијеле јесени; тад се троши немилице. А зар да човјек може да живи, кад увијек троши више него ли заслужије?

Кад су укопи, ту се скупи цијело село, па послије укопа сви на вечеру, гдје се пије и једе чак и до дана, а кућа се затире.

Што се тиче процеса, то је у селу Г. већ све огрезло. Ту се комшија један с другим свађа за сваку маленкост. Ту се адвокати плаћају, ту се парнице воде по двије, три године. Ту је мржња, један спрам другога, ту се све два и два увијек гоне на процесе; јадан народ!

Очекујемо, да ће чланови српских земљорадничких задруга показати примјером, како ваља живјети и радити. Ено, у Малом Грацу, задругари се договорише и укинуше даће (кармине) међусобно. Не испија се више за испокор душице, која се представила, па се ипак није ниједна до данас „повампирила“.

Руско-јапански рат.

Преговори о миру.

Преговори о миру између руских и јапанских пуномоћника приближују се своје крају. У понедељак је 15. (28.) августа била одлучна седница, која може да буде последња.

Многи се политичари надају да ће ипак доћи до мира. Хоће ли се те наде испунити, видећемо врло скоро. Не само за Русију, него за све нас Словене, особито за балканске државе, била би права срећа, да се склопи мир. Ова прилика, кад је Русија забављена на Далеком Истоку дошла је била као наручена, да непријатељи наши и свију балканских Словена кроче напред и да покушају омрсити брк оним масним залагајем, за којим им срце одавно гине.

Да ли ће доћи до мира? Због скупоцене руске крви хиљада и хиљада људи, због велике Русије, због нас малих словенских народа и држава, ми то морамо желети. Русија не да ни копјејке накнаде ратне штете Јапану, али му је, као што неке вести кажу, приправна дати пола Сахалина. То је руска последња реч. У понедељак се одлучивало о томе. Дај Боже, да до мира дође.

Једно зло.

По закону опћински биљежници могу правити купопродајне уговоре. То је наређено зато, да се народу олакша. У општини је то лакше, јер је општина и најближе ратару. Особито код задруга, у којима често има подоста чланова, лакше је обавити посао код општине и с мање трошка.

Али често опћ. биљежници не знаду закона, па начине купопродајни уговор, и ако се дотична земља због неких запрека не може продати или кад праве уговор, не обаве све оно, што закон наређује, да уговор буде ваљан.

Неки чиновници ураде то и зато, што хоће да заслуже, бриге њих за ратаре.

Кад уговор не ваља, не може се земља пренијети, те често због тога дође до парница, свађе, туче, па богме и до крви.

Тако смо опет сазнали за један случај у Банији, гдје је биљежник начинио неваљан уговор, те је дошло до парнице, која је дуготрајна, па ће прогутати више новаца, него што земља вриједи. А може бити и већег зла.

Ратари требају зато, гдјегод се може, отићи адвокату или јавном биљежнику, па им рећи, да добро пазе има ли каквих запрека продаји и да уговор начине тачно, како закон прописује.

Истина да је адвокат скупљи, али често и биљежници више рачунају него адвокати. Исто тако треба и биљежнику прикричити да добро пази. А више власти, котарске области, жупаније и влада требале би строго пазити, да биљежници ваљано врше свој посао и казнити их, ако га не ураде честито. Биљежнике, који оволико зло народу праве, треба пријавити вишој власти. Није лако једном ратару стотине круна бацати на парнице.

Срби адвокати и јавни биљежници, ако у њима има и тун српског срца и крви, требали би да народу српском овај посао што јефтиније ураде и да му помогну, како ће се избавити из биједи. Србин Србину треба да помогне, јер друкчије зло у туђици.

Шта нам пишу из народа.

„Српска читаоница и књижница у Варешу“ у Босни.

Дана 31. августа о. г. одржана је народна скупштина у Варешу, која је сазвата од свештеника варешкога и трговца Милана Симића. Главна сврха те скупштине била је оснивање српске читаонице и избор привременог одбора, који ће послати „Правила“ земаљској влади на потврду. Скупштина је била добро посјећена како од стране Срба православне вјере тако исто и од стране Муслимана. Пошто су прочитана правила пришло се је тајном избору привременог одбора. За предсједника је изабран г. Милан Симић Шишков трговац, за потпредсједника г. Неђељко Јојић, а за одборнике г.г. Максим Јовановић свештеник, Велемир Радојчић, Никола Пантић, Мухамедага Омерагић и Алијага Мулић.

Привремени одбор је послао правила земаљској влади на потврду, која ће земаљска влада сигурно што брже потврдити, јер су иста правила од ријечи до ријечи потврђена у Фојници код Гацка.

Господине уреднице! Позивом на главну скупштину апелује се на слогу између нас Срба у Варешу, јер већ одавно су у некој свађи између себе куће Симића и Ристића, двије најугледније куће.

Поред свега тога што је овај позив потписао један члан куће Симића, то ипак стари самоуки конзервативац г. Митар Ристић не могадијаше разликовати опћу народну ствар од личних трговачких интереса, него ово пошљедње претпоставио првоме.

Жељели би смо склад и љубав међу браћом, јер то нам је једини спас.

„Српска читаоница и књижница у Варешу“ има до сада 42 члана.

Вареш, 5. августа 1905.

Старина.

За „Српско Коло“.

Пријатељи „Српског Кола“ и Срба ратара из дана у дан све се множе, те настоје, како би се „Српско Коло“ што брже и више раширило у народу нашем. У овом броју можемо такођер да забиљежимо лијеп број имена народне господе, која се заузимљу за „Српско Коло“ и не жале за то ни труда ни новца. Тако је г. Ђока Павлица из Сиска приликом свог боравка у Загребу предао управи „Српског Кола“ К 27 као претплату за 15 претплатника. Госп. Милан Зурковић из Ирига послао је К 20:20 као скупљену претплату за 9 претплатника. Угледна српска трговачка радња у Турском Бечеју послала је даље К 14:40 као годишњу претплату за 6 претплатника. Госп. Никола Вујашковић из Миклеушке послао је управи „Српског Кола“ К 9:60, па пише на купону: „На дан св. Илије походио ме је г. Милан Булић трговац из Вуковја и уручио ми је ову своту за четири претплатника из родног мјеста Миклеушке, што одмах шаљем с молбом да се листови на ме шаљу“. Лијепо је од г. Булића, када се овако сјећа својих људи, свога родног мјеста.

WWW.UNILIB.RS

Даље је послао г. Којо Бунаревић из Старих Бољана К 7:20 као погодишњу претплату за 6 претплатника. Госп. Милош Н. Јовановић из Слатине у Босни послао је К 8:40 као скупљену претплату за 4 претплатника. Пречасни госп. Милан Машић парох у Бунићу послао је даље К 10 у име претплате за „Српско Коло“. Госп. Јово Рољић из Прњавора у Босни послао је управу нашег листа К 7:20 као годишњу претплату за 3 претплатника.

Свима овима нека је срдачна хвала, па се моле и остали пријатељи Срба ратара, да се овако заузимљу за „Српско Коло“.

Шта се збива у нас и у свијету.

У Угарској стоје ствари још увек онако, као и пре. Мађари не попуштају. Нити се плаћа порез, па држава нема новаца, нема рекрута, ерзапрезервисте биће позвани у службу, да накнаде оно, што не достаје, управа је запела, јер жупаније и градови не слушају владе и отказују јој послушност, па не само у Угарској, него у читавој монархији Аустро-Угарској иду ствари све некако на'еро. 2. (15.) септ. састаје се сабор, па ће, како изгледа, пући тиква. Која ће страна победити, да ли Беч или Пешта, видећемо. Да Беч не може уништити Мађаре, то је јасно; он може у најбољем случају приморати Мађаре, да мало попусте али друго ништа. То влада и владина већина у загребачком сабору неће да виде, него се предају у слепу службу Бечу. Иде време, па ће се видети, како се љуто свети слепа служба туђину у борби против слободе једног народа.

Просвјетни Савјет у Црној Гори. Указом кнеза Николе објављен је у посљедњем броју „Гласа Црногорца“ закон о уређењу Просвјетног Савјета код министарства просвјете и црквених послова. Овај ће Просвјетни Савјет подносити министарству своје мишљење у свим важнијим питањима ниже и средње наставе, школског унутрашњег и спољног развика и школске наставне књижевности. Овај закон ступа у живот 1. августа ове год.

Незадовољство у Бугарској с кнезом Фердинандом. У Бугарској влада велико незадовољство с кнезом Фердинандом. Чак се по Бугарској сада шире штампани прогласи, у којима се бугарски народ позива да свргне с пријестоља кнеза Фердинанда. Полиција се ужурбала због тога и тражи те прогласе, а у народу је стање веома озбиљно.

Страдање Срба у Турској. Из Маћедоније је стигао глас, да је једна грчка чета напала село Каландрот у леринској кази битољскога вилајета и убили 16 егзархијских Срба. Бугараши су запалили српски манастир Лиселај у битољском вилајету и ножевима изболи економа Ташка. У селу Царевици, прилепској кази, Арнаути су напали на тамошње Србе и поубијали 17 Срба, међу њима и неколико жена и дјевојака.

Арнаутски упади у Србију. „Београдске Новине“ пишу, како је Арнаутима мало што на буљуке убијају

Србе по Старој Србији, но у посљедње вријеме чешће прелазе преко границе у саму Србију и убијају српске грађане и војнике. Тако је недавно више Арнаута прешло границу српску и запало у засједу, да убију кога од Срба. На несрећу своју прођу поред ове зликовачке засједе два редова граничне трупе Макарије Пауновић, из Петримља и Ђира Вујанић, из Параштице. Арнаути опале плотуном на њих и Макарија на мјесту убију, а Ђиру лако ране у лакат, па побјегну. На глас плотуна потрче српске страже са свих страна мјесту, одакле се плотуни чули, а по том ударе у потјеру за разбојницима, али ови умакну.

Француско-енглеско зближење. Ових је дана француска флота походила енглеске луке и у том су поводу приређене у Енглеској велике свечаности. Заповједници француских бродова дошли су и у Лондон. Енглески сабор приредио је у суботу њима у почаст сјајну гозбу. Министар предсједник Балфур наздравно је француској флоти. Казао је, да су ове походе претеча мира, који ће завладати читавим свијетом од Запада до Истока. Енглески и француски народ треба да увиди, да су њихови свјетски интереси исти и да међу собом немају рашта да се препиру.

Различне вијести.

Народно-Митрополијски Црквени Савјет састао се 11./24. августа у Срем. Карловцима. Вијећање ће трајати неколика дана.

Претплатницима из Стрмена. Питате нас, да ли је могуће, да „Српско Коло“ излази сваке недјеље, па да бисте вољни били радо дати двоструку цијену за лист. На то Вам можемо одговорити, да бисмо и ми ради, када би „Српско Коло“ могло излазити сваке недјеље. Но да то буде могуће, требали бисмо исто тако очитовање и од других 4000 наших претплатника, јер би лист дакако морао бити скупљи него досад. Осим тога требао би да буде и број претплатника већи него досад, јер су издаци за штампу, отпремање листа, плаћање људи, који пишу за лист и воде књиге веома велики. Када би се дакле наши пријатељи још боље заузели за лист, па да буде још знатно више претплатника, а осим тога, ако се изјаве наши сви претплатници да би били вољни дати двоструку претплату за лист, онда би могло „Српско Коло“ излазити сваке недјеље.

Позивамо дакле све своје претплатнике, да се у појединим мјестима о том договоре, па нам пишу, што су одлучили, да се знамо равнати.

Пунољетство српског нашљедника пријестола. У краљевском двору српског краља Петра у Београду спремају се за свечану прославу на дан, када ће српски нашљедник пријестола Ђорђе бити пунољетан. Прослава ће трајати три дана. На овој прослави биће и кнежеви Божидар и Алексије. Тога дана биће произведени у чин потпоручика наредници — питомци Војне Академије и помиловаће се политички кривци. Биће и одликовања.

Нове српске земљорадничке (ратарске) задруге. У Лежмиру (у Срему) основали су врли Срби себи своју српску земљорадничку (ратарску) задругу, која је одлуком Судбеног Стола Митровачког од 22. јула ове године потврђена.

У Голубинцима (у Срему) основали су свесни Срби Голубинчани себи своју српску земљорадничку (ратарску) задругу, која је одлуком Краљевског Судбеног Стола Митровачког од 12. августа ове године потврђена.

Сад у Срему има свега 63 српске земљорадничке (ратарске) задруге.

У Батињанима (у Славонији) основали су онамошњи честити Срби исто тако себи своју српску земљорадничку (ратарску) задругу, која је одлуком Краљевског Судбеног Стола Пожешког такођер од 12. августа ове године потврђена.

Сад у Славонији ради 31 српска земљорадничка (ратарска) задруга.

О раскошу (моди) и осталима штетнима навикама нашим. Управо је изашло из штампе у издању Савеза Српских Земљорадничких Задруга под тим натписом предавање свештеника инђијског Радослава Марковића, које је држао у Дарувару 17. маја ове године на Осмом Конгресу Српских Земљорадничких Задруга. Књижица износи 37 страна. Цена јој је само 10 потура.

Савез Српских Земљорадничких Задруга одштапао је предавање у 15.000 примерака, а ударио цену књижици што је јефтинију могао. Учинио је то у племенитој намери, да се то колико красно толико поучно и корисно предавање узможе растури у што већем броју у народ. Позивамо све родољубиве Србе и Српкиње да се заузму па да ова корисна књижица заиста што јаче у народ продре.

Књижица се може поручити само у 9 или 18 примерака, пошто је тако поштарина мања. Поштарину за отпрему сносиће Савез Српских Земљорадничких Задруга. Стога сваки поручилац има да пошаље само онолико пута по 10 нотура, у колико примерака предавање поручи (дакле 90 потура или 1 круну 80 потура).

Књиге ће се слати само ономе ко унапред новац пошаље (с поузећем или ма како друкчије неће се никоме слати).

Новац се шаље на ову адресу: Централна Каса Српских Привредних Задруга, Загреб, Илица 7

Ратар министар. У новом шведском министарству је министар привреде ратар Петерсон из Паласбоде. То је први пут што је у Шведској ратар постао министар. У Данској је од год. 1901. министар привреде Олан Хансен, ратар из Селанда. И, он се на том мјесту показао као врло добар и савјестан.

Колико човјек попије. Неки научни енглески лист израчунао је, да средњи човјек попије до своје 50. год. 35.000 литара воде, вина, пива и т. д. Ко до 50 године не потроши толико текућине, није правилно развијен човјек.

Дужницима „Српског Кола“.

Као што смо већ јавили у првом броју, сваки онај, који није платио претплате до 1. јула ове године или до краја године добио је засебно писмо, у ком му је назначено, колико дугује претплате до 1. јула ове године. Молимо стога све своје дужнике, да нам одмах пошљу дужну претплату, јер не можемо давати лист на вересију и уваљивати се због тога у дуг. Свак тражи своје, па и ми морамо своје, ту малу претплату, за коју није вриједно толико опомена и шиљања писама и плаћања поштарине. Само мало више обазривости према „Српском Колу“ од стране наших дужника, па тога свега не би требало. Не ради се ту о великом новцу, него о цигле 2·40 на годину. Та човјек би их испросио преко године!

Надамо се дакле, да ће ово бити пошљедња опомена за наше дужнике.

Повјереницима „Српског Кола“.

Молимо своје повјеренике, који добивају по више примјерака „Српског Кола“, а нијесу досад претплате купили од претилатника и нама је послали, да то што прије учине. Имамо доста претплате на дугу, а лист има великих издатака, па смо у неприлици. Увјерени смо, да ће наши пријатељи схватити наш положај, па ће то радо учинити у интересу „Српског Кола“ и наше опће народне ствари.

Фабрика
жалузија,
ролета,
дрвених
и жељезних
завојних
капака

Г. СРБИЋ

Илица 40. — ЗАГРЕБ — Илица 40.

препоручује своје

признато солидне, тачне и јефтине
фабрикате

Цјеновници бадава и франко.

604. 5—2